

2016-01-22

Ert dnr:
S2015/06451/JÄM

Avdelningen för vård och omsorg
Magnus Jacobson

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Mål och myndighet – en effektiv styrning av jämställdhetspolitiken (SOU 2015:86)

Sammanfattning

SKL **tillstyrker** utredningens förslag till utgångspunkter för jämställdhetspolitiken, med jämställdhetsintegrering som fortsatt strategi, med en intersektionell ansats och ett livscykelperspektiv, men framhåller att den intersektionella ansatsen också bör komma till uttryck i jämställdhetspolitikens organisering.

SKL **tillstyrker** förslaget att ge fler myndigheter ett tydligt jämställdhetsuppdrag genom instruktion, men ifrågasätter att inte alla myndigheter oavsett styrform får samma tydliga jämställdhetsuppdrag.

SKL **tillstyrker** utredningens förslag om nya jämställdhetspolitiska mål, men understryker vikten av att respektera finansieringsprincipen i den mån de nya målen medför ökade krav på verksamheten i kommuner, landsting och regioner.

SKL **tillstyrker** utredningens slutsats att det behövs en nationell struktur för att följa upp, samordna och stödja genomförandet av jämställdhetspolitiken.

SKL **avstyrker** utredningens förslag om en ny jämställdhetsmyndighet, med hänvisning till att alternativa förslag inte är fullständigt utredda.

SKL **tillstyrker** utredningens förslag att avskaffa regleringen av särskilt sakkunniga i jämställdhet vid landets länsstyrelser och att i stället ge länsstyrelserna ett mer genomgripande jämställdhetsuppdrag.

Förbundets ställningstagande

13.2 Förslag till utgångspunkter för jämställdhetspolitiken

SKL **tillstyrker** de föreslagna utgångspunkterna för jämställdhetspolitiken: jämställdhetsintegrering, intersektionalitet och ett livscykelperspektiv.

SKL:s stöd till medlemmarnas jämställdhetsarbete utgår från den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet på lokal och regional nivå (CEMR-deklARATIONEN). Jämställdhetsintegrering och intersektionalitet (multipel diskriminering) är två av deklARATIONENS grundläggande principer. Livscykelperspektivet följer av kommuners, landstings och regioners åtaganden, som bokstavligt talat följer varje människa genom hela livet.

SKL vill dock understryka att strategin jämställdhetsintegrering i sig medför höga krav på samordning och styrning av den statliga jämställdhetspolitiken, eftersom strategin innebär att jämställdhet blir ett ansvar för alla aktörer inom alla ansvarsområden.

13.2.6 Jämställdhetspolitiken styrs utifrån hur myndigheter och verksamheter styrs i övrigt

SKL **tillstyrker** utredningens förslag att uppdrag och uppgifter som rör jämställdhet ska utformas inom ramen för de styrsystem som finns för olika områden såsom utbildning, socialtjänst, hälso- och sjukvård m.m.

13.3 Förslag till mål för jämställdhetspolitiken

SKL **tillstyrker** i huvudsak förslaget till nya nationella mål för jämställdhetspolitiken:

- Att det nuvarande överordnade målet för jämställdhetspolitiken ligger fast: Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.
- Att nya delmål införs för jämställd hälsa och jämställd utbildning, och att målskrivningarna betonar hälsans och utbildningens egenvärde.
- Att det nuvarande tredje delmålet om en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet delas, så att möjligheten att ge omsorg blir en del av delmålet om ekonomisk jämställdhet, medan möjligheten att få omsorg blir en del av det nya delmålet om jämställd hälsa, vård och omsorg.
- Att de immateriella delarna om utbildning i målet om jämn fördelning av makt och inflytande flyttas till det nya målet om jämställd utbildning, tillsammans med de materiella delarna om utbildning som idag återfinns under delmålet om ekonomisk jämställdhet.

De nationella jämställdhetspolitiska målen svarar mot förbundets syn på den statliga styrningen av kommuner och landsting, såsom den kommit till uttryck i positionsdokumentet *Statlig styrning av kommuner och landsting* (2006) och i slutrapporten från programberedningen *Hur olika får det bli?* (2014), dvs. det rör sig om övergripande politiska mål som värnar nationella värden utan att inskränka den lokala självstyrelsen.

Utredningens enkät till kommundirektörerna visar att de nationella målen har relevans för jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå, inte bara som mål och stöd för en prioritering utan också för att de bidrar till att ge begreppet jämställdhet analytisk stadga.

Förslaget innebär att flera kärnverksamheter i kommuner och landsting – utbildning, hälso- och sjukvård samt omsorg – får egna jämställdhetspolitiska mål, vilket ytterligare förtydligar den lokala och regionala nivåns betydelse för att förverkliga det övergripande jämställdhetspolitiska mål som riksdagen lagt fast.

En förutsättning för att nya jämställdhetspolitiska mål för välfärdstjänster som skola, vård och omsorg ska få genomslag är också att jämställdhetsperspektivet förstärks inom respektive politikområde, såsom utbildningspolitik, hälso- och sjukvårdspolitik, socialtjänstpolitik och folkhälsopolitik, och att samma starka jämställdhetsperspektiv kommer till uttryck i instruktionerna för respektive sektorsmyndighet.

I den mån de nya jämställdhetspolitiska målen innebär ett ökat åtagande för kommuner och landsting, förutsätter SKL att staten följer finansieringsprincipen.

13.3.3 Delmål 1, Jämn fördelning av makt och inflytande

SKL ser positivt på att utredningen uppmärksammar hot, våld och kränkningar mot kvinnor i sociala medier och andra offentliga kanaler, eftersom det utgör ett allvarligt ingrepp i kvinnors möjligheter att delta i den demokratiska processen.

SKL vill dock understryka att kvinnors demokratiska rättigheter beskärs även inom andra områden, t.ex. genom förväntningar och krav på viss klädsel, vissa livsval eller en viss religionstillhörighet.

SKL vill också betona att barn har rätt till inflytande inte bara i skolan utan redan i förskolan, vilket bör uttryckas tydligt i delmålet.

13.3.4 Delmål 2. Ekonomisk jämställdhet

SKL tillstyrker förslaget att synliggöra sambandet mellan det obetalda hem- och omsorgsarbetet och det betalda arbetet. Fördelningen av det obetalda arbetet har hittills verkat till kvinnors nackdel när det gäller villkor i arbetslivet.

Som arbetsgivarorganisation ställer sig SKL bakom strävan att jämna ut fördelningen av såväl föräldraledighet som anhörigas omsorg om äldre kvinnor och män.

SKL vill också uppmärksamma de utmaningar på området som följer av den globala migrationen, särskilt när det gäller nyanlända kvinnors etablering på arbetsmarknaden.

13.3.5 Delmål 3. Jämställd utbildning

SKL tillstyrker förslaget att inrätta ett nytt mål som tar fasta på utbildning och ett livslångt lärande, både för att markera utbildningens egenvärde och dess betydelse i relation till övriga delmål, särskilt makt, ekonomi och hälsa.

SKL betonar dock att ett intersektionellt perspektiv på jämställd utbildning måste ta fasta på alla flickors och pojkars rätt att ta del av hela läroplanen, oavsett religiös eller kulturell tillhörighet eller funktionsförmåga.

13.3.6 Delmål 4. Mäns våld mot kvinnor

SKL tillstyrker att delmålet kvarstår oförändrat.

SKL vill här hänvisa till förbundets yttrande över *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck* (SOU 2015:55). SKL ser i huvudsak positivt på analysen, förslagen och inriktningen i betänkandet.

SKL understryker att mycket kvarstår att göra för att Sverige ska leva upp till målsättningen i Istanbulkonventionens artikel 7 om en nationell, effektiv, omfattande och samordnad politik. Detta måste ske genom att regeringen bättre samordnar den nationella myndighetsstyrningen och tillför lämpliga resurser till alla involverade aktörer.

SKL vill också påtala att de senaste tio årens ambitionshöjning inom området har medfört höjda krav på kommuner och landsting, vilket ännu inte har reglerats ekonomiskt från statligt håll.

13.3.7 Delmål 5. Jämställd hälsa, vård och omsorg

SKL tillstyrker förslaget att inrätta ett nytt mål om jämställd hälsa, vård och omsorg, men förordar formuleringen ”i livets alla skeden” i stället för det föreslagna ”livet ut”.

Liksom utbildning har hälsa ett starkt egenvärde men påverkar också möjligheten till jämställdhet inom andra områden, samtidigt som jämställdhet i sig självt utgör en av hälsans bestämningsfaktorer. Därför är det glädjande att utredningen uppmärksammar kopplingen mellan jämställdhetspolitik och folkhälsopolitik.

SKL understryker vikten av ett intersektionellt perspektiv i arbetet med delmålet, där socioekonomiska faktorer som utbildning och inkomst betyder mer för hälsoskillnader mellan grupper än kön. I förlängningen av den analysen ligger också det faktum att det finns starka samband mellan dålig hälsa och samverkan mellan kön, etnisk tillhörighet, låg utbildning och låg inkomst, där särskilt invandrarkvinnors sämre hälsa måste uppmärksammas.

13.4 Hur ska myndigheternas ansvar att verka för de jämställdhetspolitiska målen säkras?

13.4.1 Uppgift att integrera ett jämställdhetsperspektiv bör regleras i myndighetens instruktioner

SKL **tillstyrker** förslaget att myndigheternas instruktion ska vara regeringens huvudsakliga styrinstrument. Kravet på jämställdhetsintegrering bör därför skrivas in i myndigheters instruktion.

För de cirka 150 myndigheter (av totalt 345) som styrs på annat sätt än genom instruktion, bör kravet på jämställdhetsintegrering ställas genom respektive myndighets huvudsakliga styrinstrument.

SKL konstaterar att det är viktigt för jämställdhetsarbetet i kommuner och landsting att statliga myndigheter har ett jämställdhetsperspektiv i sina verksamheter. Detta gäller inom alla områden där kommuner, landsting och regioner har ett ansvar för verksamheten. En statlig styrning som ger möjlighet till långsiktighet, förutsägbarhet och samordning gagnar jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå.

Till skillnad från utredningen anser SKL att alla statliga myndigheter ska omfattas av ett krav på jämställdhetsintegrering. SKL understryker att jämställdhetsintegrering

inte är en metod, utan en strategi som tillåter varje organisation att välja form för implementering i förhållande till uppdrag, organisation och arbetsätt. Ett krav på jämställdhetsintegrering innebär därför inte – i motsats till vad utredningen anför – en detaljreglering av vilken metod myndigheter ska använda i sitt jämställdhetsarbete.

13.4.3 De jämställdhetspolitiska målen ska få genomslag inom respektive utgiftsområde

SKL **tillstyrker** förslaget att bygga vidare på det framgångsrika samarbete mellan förbundet och staten som kom till uttryck genom Program för hållbar jämställdhet (HåJ).

SKL understryker dock att HåJ byggde på tillskott av statliga medel. I Jämställdhetsutredningens enkät till ett hundratal kommundirektörer pekades bristen på resurser ut som ett av de allvarligaste hindren för jämställdhetsarbetet. Erfarenheten från HåJ visar att aktivitetsnivån i jämställdhetsarbetet sjönk påtagligt i många kommuner när de särskilda utvecklingsmedlen tog slut. Att köpa in utbildningar och processtöd eller att ha en särskild person anställd för att driva förändringsarbetet är utgifter som många gånger ligger utanför kommunernas ordinarie budget. En statlig jämställdhetspolitik som pekar ut kommuner och landsting som viktiga aktörer bör därför omfatta en allmän och långsiktig finansiering för att implementera strategin jämställdhetsintegrering.

SKL vill också påpeka att den naturliga arenan för ett samarbete kring könsuppdelad statistik och indikatorer är Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA), den ideella förening där staten och SKL är enda medlemmar.

SKL ser positivt på ett fördjupat samarbete omkring könsuppdelad statistik och indikatorer. Det får dock inte innebära att uppgiftslämnarbördan för kommuner och landsting ökar, utan bör utgå från att i första hand göra bruk av de könsuppdelade data som redan samlas in.

SKL vill också understryka att ett viktigt utvecklingsområde är jämställdhetsanalys, det vill säga kompetens att tolka, förstå och dra slutsatser utifrån den könsuppdelade statistiken.

SKL understryker också vikten av att samverka med staten kring jämställdhet inte får inskränka sig till uttalade jämställdhetsåtgärder, utan att det i linje med strategin om jämställdhetsintegrering blir en del av alla överenskommelser som SKL och staten sluter.

13.4.4 Säkerställ kravet på att redovisa officiell statistik fördelat på kön/.../

SKL **tillstyrker** förslaget att utöka myndigheternas ansvar att redovisa statistik fördelat på kön, förutsatt att det inte leder till ökad uppgiftslämnarbörda för förbundets medlemmar.

13.6 Förslag på uppgifter och organisation för jämställdhetspolitiken på nationell nivå

13.6.1 En jämställdhetsmyndighet bör inrättas

SKL **tillstyrker** utredningens slutsats att det behövs en nationell struktur för att följa upp, samordna och stödja genomförandet av jämställdhetspolitiken, men **avstyrker** utredningens förslag om en ny jämställdhetsmyndighet, med hänvisning till att alternativa förslag inte är fullständigt utredda.

Som SKL påpekade i sitt skriftliga yttrande till utredningen är jämställdhetspolitik ett horisontellt politikområde som omfattar frågor inom en stor mängd myndigheter och departement. Styrningen av jämställdhetspolitiken upplevs många gånger av förbundets medlemmar som otydlig och inkonsekvent. Det behövs mer av samordning och samverkan mellan olika statligt finansierade projekt, program och insatser som kan stödja varandra. Det skulle skapa mervärde både för staten, samhället i stort och för den enskilda individen.

För SKL är antalet myndigheter en fråga av principiell betydelse. Myndigheter kostar pengar, och varje ny myndighet är ytterligare en kontaktyta för SKL och dess medlemmar att förhålla sig till. Självklart måste den statliga myndighetsstrukturen kunna anpassas till förändrade krav och behov. Men SKL ser också positivt på de senaste årens strävan att hålla nere antalet myndigheter. Att inrätta en ny myndighet får inte bli en universallösning för att lösa samhällsutmaningar.

SKL menar att de alternativ till en ny myndighet som förs fram i betänkandet bör utredas vidare, i första hand alternativet att ge Diskrimineringsombudsmannen (DO) ytterligare uppgifter inom området som rör analys, uppföljning och utvärdering, samt att permanenta Göteborgs universitets stöd till myndigheternas jämställdhetsintegrering.

DO-alternativet skulle, vilket utredningen också påpekar, vara ekonomiskt mer fördelaktigt än att inrätta en ny myndighet. Det skulle också vara ett sätt att ta tillvara befintlig kunskap och analyskompetens inom DO.

Samtidigt befarar utredningen att jämställdhetspolitiken skulle få stå tillbaka både på myndigheterna och i regeringens styrning av myndigheterna, när den blir en av flera uppgifter.

En försvårande omständighet är också, enligt utredningen, att DO åtnjuter status som nationell MR-institution i enlighet med de så kallade Paris-principerna, vilket innebär att myndigheten ska ha en självständig ställning i förhållande till regeringen.

Detta förhållande kommer dock sannolikt att ändras. Den 4 juli 2015 aviserade regeringen att den kommer att föreslå inrättandet av en ny nationell MR-institution under riksdagen, vilket rimligtvis innebär att DO inte behåller sin status som nationell MR-institution.

Utredningens analys begränsar sig dessutom till det uppdrag som DO har enligt diskrimineringslagen (2008:567), vilket huvudsakligen omfattar tillsynen över bestämmelserna om diskrimineringsförbud och aktiva åtgärder. En fördjupad utredning av DO-alternativet borde också ta i beaktande lagen om Diskrimineringsombudsmannen (2008:568), som ger myndigheten ett betydligt bredare främjandeuppdrag t.ex. att motverka diskriminering och att verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett kön och övriga diskrimineringsgrunder inom alla samhällsområden.

Enligt DO-lagen ska myndigheten också informera, utbilda, överlägga och ha andra kontakter med myndigheter, företag, enskilda och organisationer; följa den internationella utvecklingen och ha kontakter med internationella organisationer; följa forsknings- och utvecklingsarbete; hos regeringen föreslå författningsändringar eller andra åtgärder som kan motverka diskriminering; samt ta initiativ till andra lämpliga åtgärder, alltså en lång rad uppgifter som kan inrymmas i ett uppdrag att följa upp, samordna och stödja genomförandet av jämställdhetspolitiken.

Jämställdhetsutredningen lyfter förtjänstfullt fram hur människors livsvillkor begränsas olika beroende på hur könsskillnader samverkar med andra maktordningar som ålder, etnisk tillhörighet, religion, socioekonomisk status och sexuell läggning, det vill säga förhållanden som synliggörs genom en intersektionell analys.

Det var bland annat behovet av att se hur maktordningar samverkar med varandra som låg bakom sammanslagningen 2009 av fyra ombudsmän mot diskriminering (däribland JämO) till en gemensam myndighet (DO), en reform som SKL tillstyrkte i sitt yttrande. SKL ansåg också att det var en mer arbetsekonomisk lösning för medlemmarna att ha en ombudsman att arbeta med än flera olika.

I mindre kommuner är det ofta en och samma tjänsteperson som har frågor om jämställdhet, barnets rättigheter, mänskliga rättigheter, mångfald etc. på sitt skrivbord, och som har att hantera politiska initiativ, lagkrav, riktlinjer, utvecklingsstöd, nätverk etc. från en rad olika aktörer. Flera av de större kommunerna och landstingen har valt att organisera jämställdhetsarbetet som en del av ett mer övergripande arbete för lika

rättigheter och möjligheter, till exempel under begreppet social hållbarhet eller i ett samlat kansli där genus och jämställdhet blir en expertfunktion bland flera.

I den kartläggning som är en del av SKL:s och statens överenskommelse om att stärka MR-arbetet bland kommuner och landsting, framkommer tydliga önskemål från förbundets medlemmar om minskad splittring och fragmentisering av arbetet. (*Mänskliga rättigheter i kommuner, regioner och landsting – Kartläggning av arbetet med mänskliga rättigheter samt önskemål om stöd i detta arbete*, 2015)

SKL menar, i linje med utredningens ansats och utifrån CEMR-deklarationens principer, att jämställdhetspolitikens organisering bör avspegla det faktum att jämställdhet inte kan uppnås utan att samverkande maktordningar också angrips.

SKL ser en bredare organisering av arbetet för lika rättigheter och möjligheter som en möjlighet att förstärka genomförandet av jämställdhetspolitiken, inte som en försvagning. Det motsäger inte heller att jämställdhet även fortsättningsvis är ett eget politikområde, med egna nationella mål

I yttrandet över *Nya regler om aktiva åtgärder mot diskriminering* (SOU 2014:41) konstaterade SKL att det idag saknas en myndighet som har i huvudsakligt uppdrag att stödja utvecklingsarbete för jämställdhet och mänskliga fri- och rättigheter.

SKL förordade därför att den föreslagna resursförstärkningen till Diskrimineringsombudsmannens (DO) utökade tillsyn i stället skulle satsas på utvecklingsarbete, stöd och vägledning, och att DO:s olika uppdrag som å ena sidan tillsynsmyndighet och processförande myndighet, å andra sidan kunskapsutvecklande myndighet med förebyggande och främjande uppdrag, borde separeras organisatoriskt.

Det skulle vara en lösning i analogi med hur tillsynsuppdraget brutits ut från Skolverket till Skolinspektionen och från Socialstyrelsen till Inspektionen från vård och omsorg, eller som främjandeuppdraget flyttats från Konkurrensverket till Upphandlingsmyndigheten.

Förslaget avsåg förvisso lika rättigheter och möjligheter i arbetslivet, men SKL menar att en sådan organisatorisk uppdelning av DO:s uppdrag skulle ge möjlighet att skapa en nationell struktur för uppföljning, samordning och stöd till en genuint intersektionell jämställdhetspolitik som omfattar alla samhällsområden inklusive arbetslivet, och att det i vart fall är ett alternativ som bör utredas vidare.

Vad gäller samordning, uppföljning och stöd inom arbetet med delmål 4, stopp för mäns våld mot kvinnor, hänvisar SKL till sitt yttrande över *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck* (SOU 2015:55), där förbundet tillstyrker förslaget att inrätta ett särskilt nationellt sekretariat på Regeringskansliet, och ett särskilt nationellt råd knutet till arbetet. SKL anser att

samordningen och utvecklingen på området hos och mellan myndigheter och inom Regeringskansliet måste stärkas avsevärt och ha ett helhetsperspektiv.

13.6.3 Jämställdhetsmyndighetens uppgifter – analys och uppföljning

SKL **tillstyrker** en lösning som säkrar en permanent finansiering av portalen Jämställ.nu, men vill samtidigt understryka att webbportalen har byggts upp genom långvarig samverkan mellan SKL, Nationella sekretariatet för genusforskning, Vinnova, Svenska ESF-rådet och Länsstyrelserna. Portalen ägs gemensamt av parterna, som alla investerat tid och pengar i verksamheten.

Jämställ.nu administreras för närvarande av Nationella sekretariatet för genusforskning, på uppdrag av ägarkonstellationen. Att flytta över portalen till en annan organisatorisk enhet måste ske i samförstånd och efter samråd med nuvarande aktörer. SKL understryker också vikten av att bibehålla portalens karaktär av öppet forum för spridning av lärande exempel, metoder och verktyg, inte minst från praktiskt jämställdhetsarbete i kommuner, landsting och regioner, samt att SKL även fortsättningsvis ska ha möjlighet att påverka portalens form och innehåll genom att delta i strategiska beslut.

13.6.4–13.6.6 Om Jämställdhetsmyndighetens uppgifter

Som tidigare anförts delar SKL jämställdhetsutredningens bedömning av vilka jämställdhetspolitiska uppgifter som bör lösas på nationell nivå, men förbundet är tveksamt till att en ny myndighet är den bästa lösningen.

SKL ser det som en brist i utredningen att det inte finns någon analys av förhållandet mellan den oberoende MR-institution under riksdagen som regeringen föreslagit, och den jämställdhetsmyndighet som utredningen föreslår. Även om de två organen har skilda uppdrag och positioner i förhållande till regeringen, finns det delar som överlappar varandra både i uppföljningen av regeringens politik, i främjandeuppdraget och i kontakter med internationella organ.

Oavsett i vilken form regeringen väljer att förstärka styrningen av jämställdhetspolitiken, bör detta förhållande utredas vidare.

13.7 Länsstyrelsernas uppdrag och uppgifter

13.7.1 Ett fortsatt uppdrag

SKL **tillstyrker** att uppföljning, samordning och stöd inom jämställdhetspolitiken är viktig på regional nivå, och vill betona att länsstyrelserna historiskt sett har haft en viktig roll i jämställdhetsarbetet.

Men liksom SKL framhöll i sitt yttrande över *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck* (SOU 2015:55), finns det både för- och nackdelar med att lägga uppgifterna på länsstyrelsen.

Som förhållandevis neutral aktör har länsstyrelserna goda förutsättningar att samordna aktörer från alla samhällsområden. Som statliga myndigheter och i egenskap av regeringens förlängda arm, framstår även den regionala uppföljningen av jämställdhetspolitiken som en naturlig uppgift för länsstyrelserna.

Däremot menar SKL att länsstyrelserna inte nödvändigtvis är den mest lämpade aktören för det kunskapsutvecklande uppdraget.

Jämställdhetsutredningens enkät till kommundirektörerna visar på ett visst missnöje över stödet från länsstyrelserna. Bland de kommuner som inte deltagit i Program för hållbar jämställdhet uppgav till exempel 45 procent att de inte fått något stöd alls av länsstyrelsen (och 25 procent av de kommuner som hade deltagit i programmet). Av dem som uppgav att de fått stöd var mindre än en tredjedel helt nöjda. Hälften var nöjda ”i viss mån”, medan övriga inte var nöjda alls eller inte kunde svara.

I yttrandet över *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck* (SOU 2015:55) framhåller SKL att en naturlig part i det framtida regionala utvecklingsarbetet på området kvinnofrid är de befintliga regionala samverkans- och stödstrukturerna för kunskapsutveckling som drivs av kommuner och angränsande hälso- och sjukvård.

SKL menar att de regionala samverkans- och stödstrukturerna för kunskapsutveckling på samma sätt borde kunna få en mer central roll även för övrigt jämställdhetsarbete. Dels för att jämställdhetsarbetet ska bli en del av ett allmänt utvecklings- och förbättringsarbete i kommuner, landsting och regioner, dels för att det skulle underlätta jämställdhetsintegreringen av annat utvecklingsarbete.

SKL vill också understryka att ett fortsatt arbete med länsstyrelsernas regionala jämställdhetsstrategier inte får utformas så att det konkurrerar med kommunernas egna strategiska handlingsplaner för att implementera CEMR-deklarationen.

Det är också viktigt att regeringen beaktar kommande strukturomvandling och arbetet som kommer att genomföras inom ramen för kommittén Ny indelning av län och landsting. SKL erinrar om att det inte är ändamålsenligt att lägga ett permanent uppdrag på länsstyrelserna i ljuset av kommande förändringar

13.7.3 Särskilt sakkunniga bör inte längre regleras i instruktionen

SKL **tillstyrker** förslaget att avskaffa de särskilt sakkunniga i jämställdhet, för att i stället ge länsstyrelserna ett tydligare generellt jämställdhetsuppdrag genom tillägg i myndighetens instruktion.

Förslaget att avskaffa de särskilt sakkunniga i jämställdhet innebär enligt SKL:s förmenande en uppenbar risk att länsstyrelsernas kompetens och kapacitet försvagas. Jämställdhetsintegrering är ingen strategi som implementeras av sig självt, och erfarenheterna från bland annat HÅJ visar att det är en styrka i förbättringsarbetet om det finns en funktion i organisationen med särskilt ansvar att driva jämställdhetsarbetet framåt. SKL menar också att de särskilt sakkunniga i jämställdhet

historiskt har haft stor betydelse för länsstyrelsernas bidrag till det regionala och lokala jämställdhetsarbetet.

Trots detta delar SKL utredningens uppfattning att kravet på en enhetlig myndighetsstyrning väger tyngre än den specialreglering av just länsstyrelsernas bemanning som de särskilt sakkunniga i jämställdhet inneburit, särskilt om den påverkat regeringens styrning och uppföljning av länsstyrelsernas jämställdhetsarbete negativt.

Frånvaron av särskild reglering innebär såvitt SKL kan bedöma inte heller något hinder för länsstyrelsen att även fortsättningsvis ha en särskilt sakkunnig i jämställdhet.

14 Kostnadsberäkningar och konsekvensanalyser

14.2 Förslag till finansiering

SKL anser att utredningen underskattat behovet av resurser som krävs för att åstadkomma en effektivare styrning av jämställdhetspolitiken.

Utgångspunkten för jämställdhetsutredningens förslag är att hitta former för att utföra ett arbete som idag inte blir utfört. Självklart medför detta ett behov av ökade resurser. Med hänsyn till de uppgifter som utredningen identifierat, menar SKL att utredningen varit för optimistisk i sin beräkning av finansieringen. Att samordna, följa upp och stödja genomförandet av jämställdhetspolitiken på nationell, regional och lokal nivå är ett omfattande arbete, vilket i sig pekar mot behovet av att utreda mer kostnadseffektiva lösningar än att inrätta en ny specialmyndighet.

För att göra en jämförelse har MUCF, med motsvarande uppdrag, ett 70-tal anställda, det vill säga mer än dubbelt så många medarbetare mot utredningens förslag. Myndigheten ansvarar visserligen för två politikområden, men de utgör knappast tillsammans ett område dubbelt så stort som jämställdhetspolitiken.

SKL menar också att utredningen underskattar behovet av kommunikationsinsatser. Ett samordnande och ett stödjande uppdrag ställer stora krav på kommunikativ kapacitet. Att kommunicera frågor om jämställdhet kräver förutom kommunikationskompetens också kunskap om genus, jämställdhet och könsnormer. För att leva upp till en intersektionell ansats krävs också en bredare normkritisk kompetens, tillsammans med kunskaper om andra maktordningar än kön.

SKL:s erfarenhet är att externa kommunikationsbyråer och konsulter sällan har den kompetensen, varför det är både nödvändigt och tidsbesparande att kompetensen finns på plats i den egna organisationen.

14.4 Övriga konsekvenser

SKL delar i och för sig utredningens bedömning att det kommunala självstyret inte kommer att påverkas av utredningens förslag. Utredningens förslag utgår från den

rådande ansvarsfördelningen mellan stat och kommun. Däremot menar SKL att de föreslagna åtgärderna alldeles uppenbart skulle innebära en ambitionshöjning i genomförandet av jämställdhetspolitiken. Det vore naturligtvis en välkommen utveckling, men kommer också av naturliga skäl att ställa högre krav på jämställdhetsintegrering och förbättringsarbete inom kommuner, landsting och regioner.

Även om utredningen inte innehåller förslag om ny lagstiftning eller reglering som påverkar den kommunala självstyrelsen, saknar SKL därför en analys av de ekonomiska konsekvenserna för kommuner och landsting.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande

Styrelsen för SKL
2016-01-22

Särskilt yttrande från Vänsterpartiet, Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

Mål och myndighet – en effektiv styrning av jämställdhetspolitiken (SOU 2015:86)

Vänsterpartiet ställer sig bakom SKL:s yttrande, utom den del som berör inrättandet av en Jämställdhetsmyndighet.

I betänkandet föreslås en Jämställdhetsmyndighet för att ge jämställdhetspolitiken stadga och långsiktighet. Enligt utredningen är en jämställdhetsmyndighet ett nödvändigt verktyg för en feministisk regering för att nå de jämställdhetspolitiska målen. Vänsterpartiet tillstyrker därför utredningens förslag. Sverige behöver en jämställdhetsmyndighet som, utifrån ett könsmaktsperspektiv, arbetar mot könsdiskriminering inom samhällets samtliga områden.

Ett utökat antal myndigheter är inget självändamål, men när behovet av en ny myndighet finns kan behovet inte avfärdas enbart för att hålla antalet statliga myndigheter nere. Att, som SKL föreslår, överlåta Jämställdhetsmyndighetens föreslagna arbetsuppgifter på Diskrimineringsombudsmannen är inte ett tillfredsställande alternativ. För att på ett kraftfullt sätt kunna bedriva arbete, i syfte att uppnå jämställdhetspolitikens mål, finns behov av en renodlad Jämställdhetsmyndighet.

Emil Broberg

Anna Hövenmark